

От
Н. ГАНЧОВСКИ

През последните 2—3 години българското радио чувствително подобри своите предавания. Все по-системно то работи за разясняване на партияната и правителствената политика, за патриотичното възпитание на народните маси. Широко се показват успехите на социалистическото строителство. Особено ценна роля играе радиото за внедряване и разясняване модерната агротехника в селското стопанство, за правилно обработване на земята.

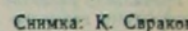
ма радиото на ново, по-високо равнище, за да стане тя по-силно въздействаща, повече търсена, да намира все по-широк и по-широк кръг от слушатели сред всички категории от населението — от малкото дете до зрелия гражданин, от селянина до интелектуалеца.

Жизнена полова за Радиото в настоящия момент е по-тясната връзка на радиоработниците с живота и нуждите на социалистическото строителство. Колкото повече проблемите на живота намират ярко

Д Ђ Л

У дома се получи писмо

Десето средно училище „Димитър Благоев“ пази ревниво и днес еволюционните традиции на миналото. То се отличава с примерното поведение и добър успех на своите възпитаници.

Извакме това, защото основната според нас причина за липсата на критика за научни трудове е нашата лежакост и нежелание да се критикуват „научни работници“.

Няма ли да подпомагат репутацията на даден наш учен? Няма ли да налеем вода във воден съд?

Няма ли да дискредитират и оплюват достиженията на нашата съвременна наука? Достатъчно е само тези два въпроса да се поставят в съзнанието на редакторите, рецензентите и читателите щом дълго да чакат появата ѝ на чужди за допълнително аналитични статии и рецензии за такива книги, като двутомната „История на

От
Н. ДИМИТРОВ

България, за големата книга на Евгений Матеев за производствеността на труда, за медицинските учебници на Бодичев, на Яков и др., за редица учебници за новите инженерно-технически кадри и пр. и пр. А младшият не аз съм бил случаи и злато.

Да земим за пример двукратно издание на БАН „История на България“. Почне от година и половина от излизането на втория том, аз досега никога не съм написал нищо ред за нег, не я е подполязвал изцяло или в отделни части на сериозно критична ска пречка. А тази книга днес е и основно помагало за автори на учебници, студенти и всички трудещи се, които изучават родната история. Нима я знам всичко е об-

(Продължава на 2-а стр.)

Паметник на Кирил и Методи в Чехословакия

Колко весели и богати са масите на пюнерите. Какво ли няма! Зюмбюли от розова хартия цъфтят в пестри мукавени саксии, до тях плодове и зеленчуци от глина, игленици, рамки за снимки, везни, направени от ваксени ку-

а постоянно разраствала се от единасет столетия насам. И всеки просветен българин ще се изплаши с чувство на благодарност към създателите на нашата писменост, а няма да има де цветете да сложат...

Не е ли време да изплатим този хляд да и стогодишен дълг? Не е ли време и у нас да се издаде единствен, единствен ма...

Културните институти трябва сериозно да се замислят върху този проблем — възражението, обща

на модерно съоръжение, сцена, плащана са се разлени. Близо до нея е разположено на артистите са 12 ототно подредени гримьори, складьори за декор и реквизит. На сценя — първи етаж — е ресторант-сладкарница с ташовя площадка, балетната зала с хореография зала, залата за балета и бильярд и др. Долу на първия етаж са: лекционната зала с

И. СТЕФАНОВ

оумно замислени
дожество не изпаз
схемите, изра
от кръжочните
тория: схема на
виото устройство
гълария, освете
на военните дей
през Руско-турска
на и др.

графският кръжок
карти, диаграми

Зюмбюли от розова хатия цфят в пестомуквени саксии, тях плодове и зелчуци от глина, игдени рамки за снимки, веанправени от ваксени и тни и др.

Интересна и различна е изложбата младите кржочници.

ДОРА СТЕФАНОВА

Не е ли време да изпизим хиляда и стогодишен дъб и ли време и у нас да се величествен паметник на ваянските учители? Не е ли да се учреди народен кофто да призова всеки българин, от току-що научил азбуката първоначално до

сталих пометки, издигнали
столицата, за да възпитават
децата в любов към
общият към родната и самата
за интересите на народа.

Културните институти
сериозно да се замислят
за проблем, а българската
отговорност да поддържи силата
за материалното увековечаване
делото на Кирил и Методи
ТОДОР СТЕФАНОВ
учител

угодно подредени гримь
ве за декор и режисвир.
втори етаж — е рестор
нищата с танцова площа
та и хореографна зала
и шах и биеар и др. Д
вия етаж са: лекцион
малка сцена и диципл
ра, зала за пропаганда
но-научни и популярни
културен салон, кръж
ствена библиотека с на
тома. Парното отоплен

орис, скло-
на. На същия
дант-стадкар
багетна, багет-
на, залата за
полю на пър-
та зала с
ова апарату-
на знания, фи-
зични стаи, соб-
дант 30 хиляди
и кинема-

е "Земя" —
втора Захари
", постановка
и Топалджи-
а българска
състав: Сте-
началики Ул-
матографията,
жисдор-поста-
мичева, актри-
главната ро-

ПОВЕЧЕ МУЗИКА В НАРОДНИТЕ УЧИЛИЩА

Музиката е дял от общовещната култура. Днес, в условията на социалистическия обществен строй, тя излиза все повече и повече в бити на човека. Музиката е самодейност, обхващаща все по-големи дялове от трудовите и игровите дейности. Магнетофонът и грамофонът разнасят емоционална музика на милиони слушатели. Нестихаващ поток от най-разнообразна музика тече към местата, където хората работят или почиват — в работилниците, в канцелариите, в салоните, в домовете, в столовете за хранене, по градските и селски площи и улици.

За да може това обилно културно богатство да се оползотвори пълноценно, необходимо е нашата младеж да получи елементарни познания по музика в училищата, да изучи езика, на който говори това изкуство.

Какво място е отредено на музиката в народните училища и техникуми и какви грешки се допускаха през последните години?

Една основна, принципа грешка е подценяването на емоционалното възпитание на младежите и възрастните с това — на учебните дисциплини, чрез които то се провежда. Тази основна грешка доведе до други по-малки от технически и програмно-естетични: намален брой на часовете по пее и рисуване, съкращаване на часовете по хор и оркестър, обявяването им за факултативни, незачитане бележката по пее при пресмятане общия успех на ученика и др.

Това отношение на органите на бившето МНП към предмета пее, хор и оркестър обективно учители в отдалени училища от тези дисциплини. Прегледите на учебната художествена самодейност показваха, че тя изостава. Изводите на журито констатираха това. Препоръките, които се дават, за подобряване на художествената самодейност, засягат и основния въпрос — за местото на музиката в програмата на общообразователните училища и техникуми.

Какво трябва да се направи, за да може училището да изпълни задачата си по отношение на музикалното обучение и възпитание на младежите?

На първо място да се въстановят часовете по пее в целия курс на училището, а така също и броят на часовете за хор и оркестър.

За правилното развитие на детето са необходими седмично два часа по пее за доимия и един час за горния курс. Първите музикални занимания на детето са игрите, песните и приказките. Чрез тях то се активира физически и психически и се довежда в състояние на възбуденост и силна впечатлителност. Поетичните и музикални образи, които му дава песента, въздействат силно върху сърцето и ума. Те оставят дълбоко време в съзнанието и при повторното им възпроизвеждане (изпяване на песента в друг час) те отново оживяват и въздействат със същата сила.

Музиката е дял от общовещната култура. Днес, в условията на социалистическия обществен строй, тя излиза все повече и повече в бити на човека. Музиката е самодейност, обхващаща все по-големи дялове от трудовите и игровите дейности. Магнетофонът и грамофонът разнасят емоционална музика на милиони слушатели. Нестихаващ поток от най-разнообразна музика тече към местата, където хората работят или почиват — в работилниците, в канцелариите, в салоните, в домовете, в столовете за хранене, по градските и селски площи и улици.

За да може това обилно културно богатство да се оползотвори пълноценно, необходимо е нашата младеж да получи елементарни познания по музика в училищата, да изучи езика, на който говори това изкуство.

Какво място е отредено на музиката в народните училища и техникуми и какви грешки се допускаха през последните години?

Една основна, принципа грешка е подценяването на емоционалното възпитание на младежите и възрастните с това — на учебните дисциплини, чрез които то се провежда. Тази основна грешка доведе до други по-малки от технически и програмно-естетични: намален брой на часовете по пее и рисуване, съкращаване на часовете по хор и оркестър, обявяването им за факултативни, незачитане бележката по пее при пресмятане общия успех на ученика и др.

Това отношение на органите на бившето МНП към предмета пее, хор и оркестър обективно учители в отдалени училища от тези дисциплини. Прегледите на учебната художествена самодейност показваха, че тя изостава. Изводите на журито констатираха това. Препоръките, които се дават, за подобряване на художествената самодейност, засягат и основния въпрос — за местото на музиката в програмата на общообразователните училища и техникуми.

Какво трябва да се направи, за да може училището да изпълни задачата си по отношение на музикалното обучение и възпитание на младежите?

На първо място да се въстановят часовете по пее в целия курс на училището, а така също и броят на часовете за хор и оркестър.

За правилното развитие на детето са необходими седмично два часа по пее за доимия и един час за горния курс. Първите музикални занимания на детето са игрите, песните и приказките. Чрез тях то се активира физически и психически и се довежда в състояние на възбуденост и силна впечатлителност. Поетичните и музикални образи, които му дава песента, въздействат силно върху сърцето и ума. Те оставят дълбоко време в съзнанието и при повторното им възпроизвеждане (изпяване на песента в друг час) те отново оживяват и въздействат със същата сила.

Трябва да се признае, че целта на учебния предмет пее е добре формулирана в програмата от 1956 година. С определените три звена в урока по пее — нотна грамотност, хорова-певическа навици и слушане музика, се обхващат както техническата (познавателната), така и емоционалната страна на музиката.

Целесъобразно е трите звена в урока да се доизграждат различно в трите звена на училището — основен, среден и горен, а именно: в доимия курс да се даде преднина на емоционалния елемент в обучението, като се засягат повече второто и третото звено в урока; в средния курс да се засягат еднакво и трите звена на урока, а в горния курс отново да се наблегне на емоционалната страна в обучението по пее.

По-горе изтъкна някои мотиви в полза на емоционалното в урока по пее в доимия курс на училището. Смятам, че в средния курс рационалното (познавателното) може да заеме половината време от урока по пее. Тези години детето е вече посредоточено, то може да задържа вниманието си 15-20 минути върху един обект с цел да го наблюдава, да изучава, без да се уморява, без да се отеква. Неговият глас (гласов орган) е значително укрепил и може да издържа на техническите упражнения от различно естество. Ето защо тези години са най-подходящи за усилен занимания върху нотното ораторство.

Разпределението на времето, необходимо за провеждането на трите звена на урока по пее в горния курс на училището, трябва да бъде

различно за 8-9 и 10-11 класове по хигиенни и физиологични съображения. Известно е, че в периода на пубертета гласовите органи на момчетата и момичетата боледуват (период на мутация на гласа). Болезнотното състояние е по-силно и по-продължително у момчетата, техните сопрано и алто гласове се трансформират в тенорови и басови. Затова учениците в 8 и 9 класове не бива много да пее — особено момчетата. Ето защо в урока

по пее през тези две години може да се даде преднина на рационалното, на познавателното, пред емоционалното. Въздействащото, възбудящото в урока по пее учениците не изпитва само от слушане на музикални песни, изпълнявани от други (обикновено от радиото, грамофона и магнетофона). През това време учениците могат да се запознаят с различните епохи от историята на музиката, стилове, бележки, автори, творчески методи, видове композиции и някои основни въпроси на марксистко-ленинската естетика.

В последните класове на горния курс в урока по пее отново трябва да се даде преднина на емоционалното пред рационалното. В нашите училища обаче в часа по пее не винаги е преобладавало рационалното. Надделяваха упражненията за развиване на слуха на ученика, като се подхождаше към разделното изучаване на елементите на музиката. По този начин служат се възпитавали в аналитично направление — да отгатват тонове, да разпознават интервали, акорди, ритми и други. И както справедливо отбелязва съветският музиковед М. Кулаковски (вж. сп. „Советская музыка“, кн. VI, 1956 г.) тази диференцираща слухова дейност остава изолирана от другата — „интегриращата“, чрез която се постига цялостното осъзнаване на музикалните построения, тяхната обща изразителност.

Дълги години у нас господствувало възгледът, че нотната грамотност е единствената и крайна цел на предмета пее в училището. И тъй като нашето училище не може да осигури в продължение на 2-3 години по 10-12 часа седмично за нотна ораторство на учениците и с това да приключи един етап в музикалното обучение, поддържането на нотното ораторство реши да го проведат в продължение на 12 (11) години, което фактически значеше нотното ораторство да бъде единствената цел на предмета пее през целия курс на училището. Не може да има по-голямо заблуждение и опорочаване на една идея. На тази заблуда се сложи край най-после с дискусията, проведена от МНП и БАН през 1955

години у нас господствувало възгледът, че нотната грамотност е единствената и крайна цел на предмета пее в училището. И тъй като нашето училище не може да осигури в продължение на 2-3 години по 10-12 часа седмично за нотна ораторство на учениците и с това да приключи един етап в музикалното обучение, поддържането на нотното ораторство реши да го проведат в продължение на 12 (11) години, което фактически значеше нотното ораторство да бъде единствената цел на предмета пее през целия курс на училището. Не може да има по-голямо заблуждение и опорочаване на една идея. На тази заблуда се сложи край най-после с дискусията, проведена от МНП и БАН през 1955

години у нас господствувало възгледът, че нотната грамотност е единствената и крайна цел на предмета пее в училището. И тъй като нашето училище не може да осигури в продължение на 2-3 години по 10-12 часа седмично за нотна ораторство на учениците и с това да приключи един етап в музикалното обучение, поддържането на нотното ораторство реши да го проведат в продължение на 12 (11) години, което фактически значеше нотното ораторство да бъде единствената цел на предмета пее през целия курс на училището. Не може да има по-голямо заблуждение и опорочаване на една идея. На тази заблуда се сложи край най-после с дискусията, проведена от МНП и БАН през 1955

години у нас господствувало възгледът, че нотната грамотност е единствената и крайна цел на предмета пее в училището. И тъй като нашето училище не може да осигури в продължение на 2-3 години по 10-12 часа седмично за нотна ораторство на учениците и с това да приключи един етап в музикалното обучение, поддържането на нотното ораторство реши да го проведат в продължение на 12 (11) години, което фактически значеше нотното ораторство да бъде единствената цел на предмета пее през целия курс на училището. Не може да има по-голямо заблуждение и опорочаване на една идея. На тази заблуда се сложи край най-после с дискусията, проведена от МНП и БАН през 1955

години у нас господствувало възгледът, че нотната грамотност е единствената и крайна цел на предмета пее в училището. И тъй като нашето училище не може да осигури в продължение на 2-3 години по 10-12 часа седмично за нотна ораторство на учениците и с това да приключи един етап в музикалното обучение, поддържането на нотното ораторство реши да го проведат в продължение на 12 (11) години, което фактически значеше нотното ораторство да бъде единствената цел на предмета пее през целия курс на училището. Не може да има по-голямо заблуждение и опорочаване на една идея. На тази заблуда се сложи край най-после с дискусията, проведена от МНП и БАН през 1955

години у нас господствувало възгледът, че нотната грамотност е единствената и крайна цел на предмета пее в училището. И тъй като нашето училище не може да осигури в продължение на 2-3 години по 10-12 часа седмично за нотна ораторство на учениците и с това да приключи един етап в музикалното обучение, поддържането на нотното ораторство реши да го проведат в продължение на 12 (11) години, което фактически значеше нотното ораторство да бъде единствената цел на предмета пее през целия курс на училището. Не може да има по-голямо заблуждение и опорочаване на една идея. На тази заблуда се сложи край най-после с дискусията, проведена от МНП и БАН през 1955

години у нас господствувало възгледът, че нотната грамотност е единствената и крайна цел на предмета пее в училището. И тъй като нашето училище не може да осигури в продължение на 2-3 години по 10-12 часа седмично за нотна ораторство на учениците и с това да приключи един етап в музикалното обучение, поддържането на нотното ораторство реши да го проведат в продължение на 12 (11) години, което фактически значеше нотното ораторство да бъде единствената цел на предмета пее през целия курс на училището. Не може да има по-голямо заблуждение и опорочаване на една идея. На тази заблуда се сложи край най-после с дискусията, проведена от МНП и БАН през 1955

години у нас господствувало възгледът, че нотната грамотност е единствената и крайна цел на предмета пее в училището. И тъй като нашето училище не може да осигури в продължение на 2-3 години по 10-12 часа седмично за нотна ораторство на учениците и с това да приключи един етап в музикалното обучение, поддържането на нотното ораторство реши да го проведат в продължение на 12 (11) години, което фактически значеше нотното ораторство да бъде единствената цел на предмета пее през целия курс на училището. Не може да има по-голямо заблуждение и опорочаване на една идея. На тази заблуда се сложи край най-после с дискусията, проведена от МНП и БАН през 1955

години у нас господствувало възгледът, че нотната грамотност е единствената и крайна цел на предмета пее в училището. И тъй като нашето училище не може да осигури в продължение на 2-3 години по 10-12 часа седмично за нотна ораторство на учениците и с това да приключи един етап в музикалното обучение, поддържането на нотното ораторство реши да го проведат в продължение на 12 (11) години, което фактически значеше нотното ораторство да бъде единствената цел на предмета пее през целия курс на училището. Не може да има по-голямо заблуждение и опорочаване на една идея. На тази заблуда се сложи край най-после с дискусията, проведена от МНП и БАН през 1955

Пионерският хор „Бодра смяна“ на релетиция

САМБА ИЛИ БАЛНИ ТАНЦИ

Грижата за здрав и съдържателен отдих на младежите е постоянна задача пред организациите на ДСНМ и народните съвети, които се стремят да осмислят свободните часове на младежите и девойките чрез другарски срещи, балове, излети, занимания в различните самодейни кръжоци. И успехите в тази насока не са малко.

Има обаче факти на неспристойно държане по вечеринки, забави и обществени места, които ни карат сериозно да се замислим върху необходимостта в нашата възпитателна работа. Обикновено явление е забавите и увеселенията да се посещават предимно от младежи. И това е естествено — младежите иска да танцува, да се весели. Някои от вечеринките са придружени с литературно-музикални програми, но за съжаление повечето от тях не се посещават с интерес. Младежите не слушат концертната програма, приказват през цялото време, подвикват и чакат с нетърпение да настъпи частта за танци.

Коя е причината?

На първо място — случайно и несполучливо скръпнените програми. Обикновено организациите на забави и увеселения се ръководят не от възпитатели, а от касови събрания. Дори когато програмата е добре подбрана, вечеринката може да се опори от втората част — танците. Засявяра оркестърът и човек се пита действително това в наше време ли става? Под звуците на виещи саксофони и дразички барабани удари нечовешки се кълчат млади хора, тропат, цвят... Той „модерен“ начин на танцуване се

харесва, заразява масово даже здрави трудови младежи.

Това ли е пътят за възпитанието на младото поколение?

Нашата младеж има славни традиции, създадени в спротивително движение, тя се учи от опита на Ленинския комсомол и в никакъв случай в нейния живот не трябва да намират място такива разложителни забавления. Народът казва: „Както ти свирят, така ще играеш“. Нерядко както в центъра на града, така и в крайните квартали се срещат саморъчно написани афиши, под какията младежите на забави, на които „Свири джазът на фараоните“, „на сладурите“. Тези „джазо-

не“ пропагандират упадъчна музика сред младежите, карат я да танцува извратените западни танци „самба“, „бути-буги“. Нещо повече, музиката на тези джазове е толкова изопачена, че насочва младежите да изпълняват изключено дори и утвърдените се забавни танци, като танго, валс, фокстрот и др. Време е да се установи известен контрол върху тези многобройни и неизвестни джазови оркестри в стололицата, да се провери програмата им и да се установи кои могат да участвуват в тях забави и кои не.

На забавленията на учениците се почти не се изпълняват народни хора. В общообразователните училища недостатъчно се популяризира нашето богато танцово народно творчество. За да се спре разложителното влияние на изключително западноевропейски танци, по инициатива на Министерството на културата преди няколко години се направи опит за създаване на нови български бални танци, пригодни за балове, вечеринки и други танцови забави. Балните танци се създадоха, като масово изкуство, предназначено не само за самодейните кръжоци, но и за всеки, който има желание да танцува. Внедряването им в живота на младежите изискваше те да се поднесат в нова форма, отговаряща на съвременната действителност и близка до модерните, съществували вече бални танци.

Преди време гостуващият Смолянски народен театър представя с успех постановката на „Мехмед Сингал“ от Гео Крънзов, режисьор Николай Гюров. Интересен сюжет на пиесата, който е близък на родопското население, и добрата игра на артистите В. Топузлиев — Мехмед Сингал, Г. Ненчев — Ариф, Н. Кочев — Ферат, Л. Пенсва — Врачка, В. Гунов — Кара Ибрахим и др. намехира топъл прием сред кърджалийската театрална публика.

СЛ. МАКЕДОНСКИ.

ци в Съветския съюз и страните с народна демокрация. Новостъздадените от известни наши хореографи бални танци бяха изградени на народна основа и имаха за задача да възпитават музикално, пластично и ритмично танцуващите. Новите български забавни танци се посрещнаха с интерес и започнаха да се изпълняват в пионерските и по-чуждите домове, в училищата. Въпреки усилията за популяризиране им те не се наложили и се приеха само от ограничен брой младежи. Не можем да кажем, че не са нужни нови форми за забавления на младежите, но тия форми трябва да бъдат сполучливи. Новите български бални танци са сложни, трудно се възприемат за масово изпълнение. Те нямат и подходяща музика. Неправилно някои от пропагандаторите на балните танци искаха да заместят с тях утвърдените вече и обичайни от народа танци, като танго, валс и т. н. Народните хора, модерните танци, новите бални танци — всички имат място в отаждата на младежите. По-важно е как ще се изпълняват, защото и народното хоро може да бъде представено в изключително неприличен вид.

На този несполучлив опит да се внесе ново съдържание в младежките забавни игри гледат с пессимизъм и смятат, че не трябва да се работи повече в това отношение.

Очевидно необходими са нови забавни танци. Те обаче трябва да бъдат опростени, красиви, лесно приемливи, без да изискват специални условия за изпълнение. Младежите има нужда от такива танци, които ще възпитават естетически вкус в нея. За красивите танци е необходима и въздухата бална музика, каквато българските композитори все още дължат на нашата младеж. Пионерските и вузовските ръководства на ДСНМ трябва да започнат широка дейност за популяризиране преди всичко на народното танцово изкуство, а след това и на новите забавни танци. Налага се да бъдат създадени и постоянни действащи школи за разучаване на българските хора, балните и модерните танци. Те трябва да се предават на любители от специалности, за да се предотврати изопаченото им изучаване и изпълнение. В тези школи имат място и беседи за държането на младежите в обществото, за отношението на момъка към девойката и пр.

Очевидно необходими са нови забавни танци. Те обаче трябва да бъдат опростени, красиви, лесно приемливи, без да изискват специални условия за изпълнение. Младежите има нужда от такива танци, които ще възпитават естетически вкус в нея. За красивите танци е необходима и въздухата бална музика, каквато българските композитори все още дължат на нашата младеж. Пионерските и вузовските ръководства на ДСНМ трябва да започнат широка дейност за популяризиране преди всичко на народното танцово изкуство, а след това и на новите забавни танци. Налага се да бъдат създадени и постоянни действащи школи за разучаване на българските хора, балните и модерните танци. Те трябва да се предават на любители от специалности, за да се предотврати изопаченото им изучаване и изпълнение. В тези школи имат място и беседи за държането на младежите в обществото, за отношението на момъка към девойката и пр.

Очевидно необходими са нови забавни танци. Те обаче трябва да бъдат опростени, красиви, лесно приемливи, без да изискват специални условия за изпълнение. Младежите има нужда от такива танци, които ще възпитават естетически вкус в нея. За красивите танци е необходима и въздухата бална музика, каквато българските композитори все още дължат на нашата младеж. Пионерските и вузовските ръководства на ДСНМ трябва да започнат широка дейност за популяризиране преди всичко на народното танцово изкуство, а след това и на новите забавни танци. Налага се да бъдат създадени и постоянни действащи школи за разучаване на българските хора, балните и модерните танци. Те трябва да се предават на любители от специалности, за да се предотврати изопаченото им изучаване и изпълнение. В тези школи имат място и беседи за държането на младежите в обществото, за отношението на момъка към девойката и пр.

Очевидно необходими са нови забавни танци. Те обаче трябва да бъдат опростени, красиви, лесно приемливи, без да изискват специални условия за изпълнение. Младежите има нужда от такива танци, които ще възпитават естетически вкус в нея. За красивите танци е необходима и въздухата бална музика, каквато българските композитори все още дължат на нашата младеж. Пионерските и вузовските ръководства на ДСНМ трябва да започнат широка дейност за популяризиране преди всичко на народното танцово изкуство, а след това и на новите забавни танци. Налага се да бъдат създадени и постоянни действащи школи за разучаване на българските хора, балните и модерните танци. Те трябва да се предават на любители от специалности, за да се предотврати изопаченото им изучаване и изпълнение. В тези школи имат място и беседи за държането на младежите в обществото, за отношението на момъка към девойката и пр.

Очевидно необходими са нови забавни танци. Те обаче трябва да бъдат опростени, красиви, лесно приемливи, без да изискват специални условия за изпълнение. Младежите има нужда от такива танци, които ще възпитават естетически вкус в нея. За красивите танци е необходима и въздухата бална музика, каквато българските композитори все още дължат на нашата младеж. Пионерските и вузовските ръководства на ДСНМ трябва да започнат широка дейност за популяризиране преди всичко на народното танцово изкуство, а след това и на новите забавни танци. Налага се да бъдат създадени и постоянни действащи школи за разучаване на българските хора, балните и модерните танци. Те трябва да се предават на любители от специалности, за да се предотврати изопаченото им изучаване и изпълнение. В тези школи имат място и беседи за държането на младежите в обществото, за отношението на момъка към девойката и пр.

Очевидно необходими са нови забавни танци. Те обаче трябва да бъдат опростени, красиви, лесно приемливи, без да изискват специални условия за изпълнение. Младежите има нужда от такива танци, които ще възпитават естетически вкус в нея. За красивите танци е необходима и въздухата бална музика, каквато българските композитори все още дължат на нашата младеж. Пионерските и вузовските ръководства на ДСНМ трябва да започнат широка дейност за популяризиране преди всичко на народното танцово изкуство, а след това и на новите забавни танци. Налага се да бъдат създадени и постоянни действащи школи за разучаване на българските хора, балните и модерните танци. Те трябва да се предават на любители от специалности, за да се предотврати изопаченото им изучаване и изпълнение. В тези школи имат място и беседи за държането на младежите в обществото, за отношението на момъка към девойката и пр.

Очевидно необходими са нови забавни танци. Те обаче трябва да бъдат опростени, красиви, лесно приемливи, без да изискват специални условия за изпълнение. Младежите има нужда от такива танци, които ще възпитават естетически вкус в нея. За красивите танци е необходима и въздухата бална музика, каквато българските композитори все още дължат на нашата младеж. Пионерските и вузовските ръководства на ДСНМ трябва да започнат широка дейност за популяризиране преди всичко на народното танцово изкуство, а след това и на новите забавни танци. Налага се да бъдат създадени и постоянни действащи школи за разучаване на българските хора, балните и модерните танци. Те трябва да се предават на любители от специалности, за да се предотврати изопаченото им изучаване и изпълнение. В тези школи имат място и беседи за държането на младежите в обществото, за отношението на момъка към девойката и пр.

Очевидно необходими са нови забавни танци. Те обаче трябва да бъдат опростени, красиви, лесно приемливи, без да изискват специални условия за изпълнение. Младежите има нужда от такива танци, които ще възпитават естетически вкус в нея. За красивите танци е необходима и въздухата бална музика, каквато българските композитори все още дължат на нашата младеж. Пионерските и вузовските ръководства на ДСНМ трябва да започнат широка дейност за популяризиране преди всичко на народното танцово изкуство, а след това и на новите забавни танци. Налага се да бъдат създадени и постоянни действащи школи за разучаване на българските хора, балните и модерните танци. Те трябва да се предават на любители от специалности, за да се предотврати изопаченото им изучаване и изпълнение. В тези школи имат място и беседи за държането на младежите в обществото, за отношението на момъка към девойката и пр.

И пионерите се готвят

С много изобретателност и трудолюбие пионерите от села и градове се готвят за фестивала в Москва. Кой ще извоюва правото да участва в световната младежка среща на мира и дружба? Желанието са хиляди, съревнованието ще отлети най-добре.

Пионерите от училище „П. К. Яворов“ в Чирпан подготвят сбор. Класовете разучават песни и танци на страните, които ще участвуват във фестивала.

Жители на с. Лесново, Елховско се радват на интересния пионерски празник на песните и танците, който децата им са подготвили. За такъв празник се готвят и пионерите от с. Долни Дъбник, Плевенско.

На 5 май в Пазарджик ще се съберат пионерите от целия град, за да отпразнуват сбора на тема: „Ние мечтаем в мир и дружба да живеем“. Пионерите от всички училища са в съревнование. Репетираат певческите и танцовите трупки, готвят се младите цигулари, кавалджи и акордеонисти, купуват се нови музикални инструменти.

Хиляди гъбичи се прелетят над града в деня на сбора. Някои дружини вече са успели да отгледат над 800 гъбичи.

Всеки ден в Пазарджик пристигат десетки писма, значки, снимки албуми от далечни страни. Нашите пионери бързат на свой ред да разгледат непознатите си приятели. На гостите, които са поканили от СССР и Румъния да присъствуват на сбора, пионерите се надяват лично да поднесат пригответите с много любов подаръци.

Хиляди гъбичи се прелетят над града в деня на сбора. Някои дружини вече са успели да отгледат над 800 гъбичи.

Всеки ден в Пазарджик пристигат десетки писма, значки, снимки албуми от далечни страни. Нашите пионери бързат на свой ред да разгледат непознатите си приятели. На гостите, които са поканили от СССР и Румъния да присъствуват на сбора, пионерите се надяват лично да поднесат пригответите с много любов подаръци.

Хиляди гъбичи се прелетят над града в деня на сбора. Някои дружини вече са успели да отгледат над 800 гъбичи.

Всеки ден в Пазарджик пристигат десетки писма, значки, снимки албуми от далечни страни. Нашите пионери бързат на свой ред да разгледат непознатите си приятели. На гостите, които са поканили от СССР и Румъния да присъствуват на сбора, пионерите се надяват лично да поднесат пригответите с много любов подаръци.

Хиляди гъбичи се прелетят над града в деня на сбора. Някои дружини вече са успели да отгледат над 800 гъбичи.

Всеки ден в Пазарджик пристигат десетки писма, значки, снимки албуми от далечни страни. Нашите пионери бързат на свой ред да разгледат непознатите си приятели. На гостите, които са поканили от СССР и Румъния да присъствуват на сбора, пионерите се надяват лично да поднесат пригответите с много любов подаръци.

Хиляди гъбичи се прелетят над града в деня на сбора. Някои дружини вече са успели да отгледат над 800 гъбичи.

Всеки ден в Пазарджик пристигат десетки писма, значки, снимки албуми от далечни страни. Нашите пионери бързат на свой ред да разгледат непознатите си приятели. На гостите, които са поканили от СССР и Румъния да присъствуват на сбора, пионерите се надяват лично да поднесат пригответите с много любов подаръци.

Хиляди гъбичи се прелетят над града в деня на сбора. Някои дружини вече са успели да отгледат над 800 гъбичи.

Всеки ден в Пазарджик пристигат десетки писма, значки, снимки албуми от далечни страни. Нашите пионери бързат на свой ред да разгледат непознатите си приятели. На гостите, които са поканили от СССР и Румъния да присъствуват на сбора, пионерите се надяват лично да поднесат пригответите с много любов подаръци.

Хиляди гъбичи се прелетят над града в деня на сбора. Някои дружини вече са успели да отгледат над 800 гъбичи.

Из театрите в страната

БУРГАС

След постановката на „Юни Блас“ от Юго, „Хотел Берли“ по Вики Баум и на „Добър час“ от

Сцена от IV действие на пиесата „Иванейко“ от В. Нешков. Снимка: Хр. Наков — Бургас

В. Розов на сцената на Народния театър „Адриана Будевска“ — Бургас, многобройните любители на театралното изкуство посрещнаха с голям интерес премиерата на „Иванейко“ от Величко Нешков — режисьор Цветозар Донева.

Художественият състав е в усилен работа — подготвят се три нови премиери. В най-скоро време ще бъде показана на сцената постановката на Димитър Пешев „Вампир“ от Антон Страшимиров. Репетира се и известната комедия на Йордан Йовков „Милионери“ — режисьор Васил Арсентев. Режисьорът Методи Андонов е започнал

ЗА ОРИГИНАЛНИ НАУЧНИ ТРУДОВЕ

Битът и културата всякога се представят богато поле за работата на етнограф. Гржишото им и сериозно проучване може да доведе научния работник до верни изводи за историческото минало и произхода на едно население. На тази основа Етнографският институт при БАН правилно поставя задачите на свои научни сътрудници да изследват бита на турското население в нашата страна. Въпросът не е мажорен, тъй като в турците е съзряла съдбата на българите цели пет века. В резултат на поставената задача миналата година бе отпечатан обемист труд от В. Маринов „Принос към изучаването на бита и културата на турците и гагаузите в Северозточна България“. Книгата биде основателен интерес още повече, че този труден проблем досега не е разрешен от нашите етнографи.

От ХР. ВАКАРЕЛСКИ

Но е било то (религиозното развитие) преди сто и десет години, когато са станали толкова изтънчени. Маринов предава тази мисъл по следния начин: „Може всеки да си представи, какво е било положението на българите преди 100—200 години...“ (стр. 17).

2. Хърватският свещеник Кумулович, който престоля в България от 1584 до 1587 година, според В. Маринов писал: „... Между България и Черно море по турските градове на Дунав християните са повече и по народност все повече...“ (стр. 20) Авторът е взел това сведение от М. Дринов. Но у Дринов то е по-друго: дадено: „От Белград до Черно море по турските брегове на Дунав християните са по-малко, а по народността си са все повече...“ (стр. 17).

3. Л. Милетиц пише, че през 1821 год. според католически свещеник Бонаутур били изкълани „до 10,000 души православни българи и до 400 души свещеници от светогорските манастири, които да бъдат обесени, когато ненадейно дошли нощен ферман, който заповядва да се прекратят кланетата“.

У В. Маринов са заклани и онези 400 свещеници, които у Милетиц са били пощадени от фермана. Ето как той цитира Л. Милетиц: „Тогаваш били изкълани до 10,000 души православни и до 400 души свещеници от светогорските манастири, но дошли нощен ферман да се прекратят кланетата“ (стр. 37).

Не е необходимо да посочваме още примери от този род. Очевидно е небрежността на автора, непотиса за работата на един научен работник.

Сериозен недостатък на разглежданата книга е липсата на достатъчно нови научни данни върху изследвания проблем. Затова ни учудва лекотата, с която В. Маринов прави изводи за произхода на турците и гагаузите в Северозточна България, без да се базира на по-задълбочен научен анализ. Какви са всъщност неговите аргументи?

В раздела, посветен на проучените 11 селища с турско и гагаузо население, авторът, след като не е открил спомен от днешните турци в с. Т. Икономово, заявява: „Ако тези турци се бяха преселили от Мала Азия след турското завладяване на Северозточна България, било през XIV или XVI век, щяхме да имаме запазени спомени за това преселване. Това иде да покаже, че местните турци от махалата Чаваклар са били потурчени (асимилирани) българи...“ (стр. 49). Същото заявява авторът и за жителите в с. Кус: „Нама никакви факти, от които да се съди, че местните турци са били преселени от Мала Азия, от Анадола; следователно по всяка вероятност по-голямата част от тия турци са претопили, напълно асимилирани българи“ (стр. 49). А ето изводите на автора от изследванията му в с. Виница: „Около чифлика на Али Яха ефенди са били привлечени в турската българска „райа“ от околните села. По-късно при тях се заселили българи от разни краища на България, които възприели турски

език и станали гагаузи.“ (стр. 50). Накрая В. Маринов прави извод: „...но е, че то, (гагаузското население) е старо българско, „ориди“ сие население, или преселено от различни краища на България. То постепенно е навикнало да говори турски език в своята семейна среда и в обществото.“ (стр. 51).

Три глави от книгата са посветени на външната култура на гагаузите и турците в Северозточна България: „Занятия, жилище и преизносни средства“. Авторът се е постарал да бъде изчерпателен, да не пропусне някоя подробност. Дал е повече от 350 илюстрации (половина са фотоснимки, останалите — рисунки). Фотоснимките като документи с означение на местата, където са правени, представяват ценен материал. Това добре. Не може обаче да се каже също за снимките. Не е обяснено откъде са взети много от тях. Освен това някои са направени в такива конвенционални очертания, че изгубват всяка стойност на научен материал. Между тях има и такива, които са неверни. Това личи от съпоставянето им с фотоснимките (всички рала, яремите, браните, сърповите, диканите и други). Чрез неясни и неправилни названия, Може да се каже, че тия „трапецовидни или елипсовидни“ кошуви „подковообразни“ лемежи, „подушерични“ корби за грозде, бълви с „конусовидни“ форми и т. н.

Когато четем книгата на В. Маринов, бие на очи и недостатъчната грижа на автора за ясен български език. Примери има много, но ние не ще изброяваме всички. Нека цитираме как той описва тъкането: „Чрез татанските на подложките с помощта на ницелките, устата на основата се отваря със совалката „мекки“ ницелките се прехвърлят по устата и образуват вътъка.“ Или: „По-старите сърпове са били по-малки по размери, по-малко изпъкнали, без зъбци. Върхът на сърпа е съвпадал с продължението по посоката на продажката. Сега се срещат сърпове със зъбци.“ Авторът е забравил и от турските термини. Той си служи с „чата“ вместо илан соха, „пирон“ вместо гвоздей, „бурия“ вместо тръба, „сиджик“ вместо връв, „дирек“ вместо стъб. За него качата е „бълва“, тесла и брадва едно и също и т. н.

Недостатъците на „Принос към изучаването на бита и културата на турците и гагаузите в Северозточна България“ сами говорят за характера на тази книга. Няма ли вина тук и рецензентите, които формално са изпълнили задълженията си? Не е ли отговорен и редакторът, който се е съгласил да бъде публикуван като научен труд без достатъчно научна стойност?

ХУДОЖЕСТВЕНА ИЗЛОЖБА

КОЛАРОВГРАД, май. На 1 април в Коларовград бе открита художествена изложба на Дария Василска и Иван Цонев. За тези, които обичат изобразителното изкуство, то донесе много радости.

Дария Василска полага скици на хора от народа, портрети с маслени бои, пейзажи и цветя. В своите работи тя се стреми да постигне характерност, угъбеност и оригиналност, стреми се към простота в изразните средства, като си служи с разнообразни похвати. Измежду изложбените творби е и дипломатична работа „Другарство“, в която е изразена детската дружба, пороката от общите училища, интереси, непомръхаващи от никакви ровни предразсъдъци.

Иван Цонев е художник-самоучка по професия архитект. Той обича родния си Коларовград и в редица пейзажи — акварели показва туромантиката на неговата старинност, тур новите постройки, обляни от ярко слънце сред пестрите цветя.

Светският китарен Едуард Середина помага в гримирнето на наш цирков клоун

Снимка: Т. Хорисия

Нашият малък светски цирков колектив пръв има случая да гоства в Народна република България. Гастролирали ни в София в новия постоянен зимен цирк премиаха с голям успех. През цялата история на България цирковите артисти никога не са имали държавен цирк, това участие за тях може да осигури само народнодемократичният строй. Досега българското цирково изкуство е разполагало само с четири летни подвижни цирка „шапато“. През лятото производствено-творческата работа се осъществява, но настъпва зима и за артистите отново започва пасивен творчески живот, пошеже нямало къде да работят и репетира. За производствена работа и репетиции се наемали клубове и спортни зали. Естествено липсата на арена, сложното монтиране и подреждане на цирковата апаратура и режисурата, строгото ограничение време за репетиции и отдалечеността на местата на репетициите — всички тези неуредности — всички тези условия през зимния период на годината силно спъвали по-нататъшния творчески растеж на българското цирково изкуство.

Откриването на зимния сезон в новия държавен цирк се превърна в голям радостен празник както за софийските — любители на цирковото изкуство, така и за артистите от българския цирк. Не напразно в началото на цирковото представление, при тържествения пролог, артистите изразиха радостта си, изказаха дълбока, сърдечна благодарност на партията и родното

българско правителство, че вече имат свой постоянен зимен творчески дом. Тези думи предизвикаха бурни аплодисменти в целия салон. След това говори ръководителят на нашия колектив Анатоли Котларов, който предаде братски сърдечен привет от артистите на светския цирк и нашите пожелания да бъде вечна и неуредима българо-съветската дружба. Бурни аплодисменти, масови радостни викове на зрителите: „Вечна дружба“.

От С. КОЖЕВНИКОВ

засл. артист на РСФСР

ба, мир, мир, мир... между народите“ посрещнаха неговите думи. При такава радостно-бурна, политическо-творческа общо настроение започна нашият пръв гастрол в софийския цирк на 16. II. тази година. Публиката посрещна всички наши номера и клоуна Е. Середина с много сърдечна топлота. И ето ние дадохме вече петдесет представления и пак имаме неотслабна възторжен успех. Искам да предам на софийските зрители от нашия колектив голяма и сърдечна благодарност за топлия братски прием. Благодарим също така от все сърце на Министерството на просветата и културата, на дирекцията на софийския цирк и на нашите скъпи колеги от родното цирково изкуство — на всички артисти от българския цирк, които създадоха за нас такава другака производствено-творческа и битова обстановка, че ние все още не чувстваме, че сме в чужбина, живеем и работим като у дома си.

Топлит, сърдечен възторжен прием на зрители и добрите отзиви за нашите гастролни в столиците вестници ни радват и ни карат да върваме, че сме изпълнили първата си задача.

Втората наша задача се състои в това да помогнем със своя производствен опит и другарски безосли на българските артисти за техния по-нататъшен творчески растеж, да разменим опит по всички, което е интересно и да дадем възможност за практически да усвоят светското цирково изкуство. От ръководството на Министерството на просветата и културата заедно с дирекцията на българския цирк беше разработен творчески план за нашата практическа работа. По този план бяха прегледани

БЪЛГАРСКОТО ЦИРКОВО ИЗКУСТВО

почти всички номера на българските циркови артисти и след това обсъдени на общо производствено-творческо съвещание под форма на другака критика. В своите изказвания другарите А. Котларов, С. Кожеников, О. Белоусов, Е. Середина констатираха, че българското цирково изкуство се намира изобщо в добро творческо състояние, въпреки че през зимния период на годината артистите са работили при трудни производствено-репетиционни условия. Българският цирк има редица прекрасни артисти, които по своето майсторство могат напълно да бъдат причислени към най-добрите европейски майстори на цирка. Това наше единодушно мнение се потвърждава и от факта, че българското цирково изкуство с чест се представя на Първия международен фестивал на цирковите артисти във Варшава, където българските артисти спечелиха 29 златни, сребърни и бронзови медали. Ние се надяваме, че на Втория световен фестивал на цирковите артисти българските циркови артисти ще се представят още по-добре.

Голяма пречка за по-нататъшния прогрес на българското цирково изкуство е, че дирекцията на цирковите строго изисква от артистите да сменят своите номера след седем-осеммесечен експлоатационен срок. Този неправилен, пороген производствен линия довежда артиста до занаемност в цирковото изкуство. Артистът-професионалист понижават майсторството си, той физически не е в състояние да създава в къс срок технически издържани циркови номера. Артист, който през време на цирковото представление изпълнява 2—3 номера, се изморява физически и психически, губи творческия ентузиазъм, у него се притява новаторско-творческата инициатива.

За да създаде технически издържани циркови номера от качеството и да е жив, артистът трябва изцяло да се отдаде на този напрегнат трудово-творчески производствен живот в течение на десет-петнайсет години. Приблизително подготовката на номерата и неуредните условия през зимния период са довели до известно забавяне растежа на българското цирково изкуство. Има средни и слаби циркови номера, в които липсват високите професионално-технически трюкове и последователно художествено нарастваща гама в композиционното построение. В номерата има протакане, на много от тях липсват акордио-финални високотехнически трюкове, поради което краят на номера не е акцентирал. Поклоните са сухи и занаятчишки заучени, повечето от артистите не са запознати с балета. Костюмите на артистите не са ярки. Те са безцветни, със стандартно-спортив вид и не се правят по скици от художник. Българският народ има богат разнообразие от национални костюми, но не знае защо не може да видим нито един цирков номер в национални костюми. Апаратурата и режисурата не са бодисани и имат занемерен вид. Слабо оформеността на арена, каловърт безцветен, малък, без барьерни пътечки. Слаба светлината на ареновата зала. Музикалният съпровод на номерата преминава без оглед на естетическата динамика на действията — жанр. Преобладава джазовата музика и абсолютно липсва съпровод на цирковите номера с национална българска музика. Облеклото на

ботниците по арена (униформистите) е различно, неогледено. Климатът не се мете преди излизането на артистите и т. н. и т. н.

Всички тези съществени дребни обидията културата на цялото представление, поради което се понижават общата художествена стойност на цялата циркова програма.

По своята природа цирковото изкуство разполага с малко изразни средства за артиста, цирковата арена също има строго ограничена декоративна украса и ето за да постигне добър успех, артистът трябва да има приятна външност, красив костюм, приятен и красив реквизит и апаратура. От своята издизане до края на своята работа той трябва да лави елегантно красиви, скромни маниери, приятни и психологически изразителни движения. Със своята обаятелност артистът създава положителна обора, с които печели симпатии на зрителя, а с високата си техническа виртуозност той е дъщеря го учил и поразил. Ако артистът притежава всички тези качества, той създава истинско майсторство в цирковото изкуство, но ако ги няма и демонстрира пред зрителите елементарни и средни технически шаблонни циркови трюкове, вместо майсторство той показва занаятчиштво, вместо изкуство-спортин, не професионални акробатически упражнения с музикален съпровод.

Всички български артисти, които се изказваха на производственото съвещание, признаха нашата другака критика за правилна.

Съгласно плана за нашата практическа работа Котларов и Белоусов посочиха композиционната постановка и преустройство на цирковите номера. По желание на артистите Нина Логачова се зае да работи над поклоните. Едуард Середина пристъпи към практическа творческа работа с клоуните от българския цирк. Кожеников подготви два нови оригинални номера: еквилибристика на преходна става и акробатически стъп на трамплин. Котларов, Белоусов и Кожеников промисляха три лекции за съветското цирково изкуство. Ако нашите другарски съвети и нашата вяра на практическа помощ дадат полезни производствено-творчески резултати, тогава ние можем да смятаме нашата втора задача за изпълнена.

За по-нататъшния прогрес на българското цирково изкуство ние желаем да продължим като другарски съвети следните неща, отнасящи се до работата:

1. Да се практикуват всяка година продължителни творчески командировки с циркови програми между СССР и НРБ.

2. Желателно е в най-близко време ръководството на българския цирк да създаде следните липсващи номера: еквилибристика на кокили (с 4—5 участници); масови жонглири (3—4 участници); акробати волтижюри (2—3 участници); еквилибристи на краен става (3—4 участници); група соло скачачи (7—8 участници); национални български танци на тел (2—3 участници); оригинални жонглири на кръстообразна биярва маса с 5—6 участници; въздушни гимнастички на моторизирани въртящи се апарат с двама участници.

3. Да се обявяват конкурси за нови високотехнически постижения във всички жанрове на цирковото изкуство и за създаване сценарий за нови номера и атракцион.

4. Желателно е да се издаде необходимата съветска литература по цирковото изкуство на български език.

Нашите гастролни в София създадохме с голям организационно-творчески полем на българското цирково изкуство. По решение на Министерството на културата всички български циркови са обединени в единно управление на цирковите. Раководството на управлението на цирковите проведе с артистите много организационни събрания по всички належащи производствено-творчески въпроси. Всички артисти с голям творчески ентузиазъм репетираха своите номера, готвеха се за откриването на летния сезон на българските циркове. Предстои също гастрол в демократичните републики и артистите с най-добри номера ще бъдат командировани в Москва на световния фестивал на младата.

Ръководството на управлението на българските циркове заедно с художествената смет подробно се запознава и разработва правилата за вътрешния ред и инструкциите за работата на светските циркове. Някои положения на инструкциите и циркулярите ще бъдат приложени на практика в работата на българското цирково изкуство. Ще бъде въведена нова обща тарифа на заплатите на всички артисти. Разработват се нови норми за цирковите представления на артистите. Всички тези нови организационно-производствени мероприятия подпомагат и възбуждаят артистите към нови творчески постижения. За пръв път в историята на българския цирк се открива студия за цирково изкуство. От авторитетна професионална комисия бяха проверени 150 души, от които бяха отбрани и приети в студията двайсет най-способни юноши и девойки. По такъв начин българското цирково изкуство сложни основите за подготовка на нова млада смяна артисти.

Целият този организационно-творчески полем на българското цирково изкуство сърдечно радва и възбужда нас, светските циркови артисти. Ние се надяваме, че българските артисти в най-близко време ще издигнат своето национално цирково изкуство на нужната висота и със свои по-нататъшен прогрес още по-силно ще спечелат любовта и вниманието на своето родно българско правителство.

Да живее вечната и неуредима дружба между българския и съветските народи!

Един пролетен ден

Погледнах го изненадан. — Да... свиря. Прибрах се в квартирата, а там — пусто и празно. Развешен, изоставен дом. Размислих се за къщи, за войната... Развешах се... Поиска ми се да лягам. Затършувах в бюфети, долати, килери. Какво, чудни ли се? Когато надникнах в един гардероб, вместо бутилка намерих... една чигулка — малка ученическа, а до нея разплетени ноти... Като видях чигулката, като си представих, че неотдавна старият и изтънчен гриф е бил гален от някоя нещастна детска ръка, приска ми се да се докосна и да до нея, да взема в ръцете си... Неолово и стеснително ми бе да свиря в тоя пуст дом, в разрушения и изоставен град, но не можах да устоя. Не знам... може би защото някогаш, като ученик, мечтаех да уча музика в Австрия, а може би... Знах ли какво...

Слушах приятеля си силно. Познавах го отдавна — свързаних на стара дружба. Но никога не съм предполагал, че у тоя суров наглед мъж могат да се таят такива чувства... А ето го сега съвсем друг. Гледах тържествено му доведе лице с красива римски нос и упорито чело и си мислех: колко малко се познаваме ние, хората, дори и най-близките приятели...

— Мечтах да уча във Виена — продължи заучава В., — а ето какво стана... И през ума ми не е минавало, че някога ще дойда в Австрия като войник...

Поручик В. не довърши. Откъм шосето за Лайбниц се зададе автомобил с луда бързина прелетя по камения мост на Мур. Беше светски „джип“, в който имаше двама души — шофьорът и един офицер. Офицерът се надигна, замаяна с ръка към нас и извика нещо. Думите му заглъбнах в рева на мотора и ние не можехме да разберем какво искаше да ни каже.

„Джипът“ още не бе се скрил зад завоя на булеварда, когато по моста се зададе камцион, пълен

със светски бойци. И те също замаяна отдалеч, но камционът не мина край нас, а зафуча на право по улицата, която водеше за центъра на града.

— Какво ли става? — разтревожи се поручик В. — Може би някакво бързо нареждане... Да идем в щаба.

Тръгнахме по малка напречна улица. Тя не беше вече тъй пуста и безлюдна, както бяха всички улици в деия, когато влязохме в града. Про-

четата си разтърваха сълзите по изпалено си лице. Момчето бе по-голямо — на десетина години. Слабицкото му нежно лице бе изпестрено със ситни лунки, а светлоръката му коса стърчеше в непокорен кичур. То бе прегърнато момиченце и нежно му говореше. А пред двете деца, приклекнал ниско до земята, бе застанал един светски боец. Той бе сложил шмайзера си на трогоара и с неспирни ръце се мъчеше да задръже връзките на скъсаната, обута на бок крак обувка на малката.

Довул стъпки, светският боец се обърна и изпрати. Беше едър, силен мъж със серпантински нашивки на раменете. Като ни върна, по широкото му плъно лице се появи усмивка. В нея се четеше и радост, и недоволство, и смущение, че го бяха заварил него — боецът, да се занимава с такава необичайна, чужда за войника работа. Откакто бяхме на война, не бях виждал такава светла усмивка по лицето на мъж.

— Това са наши деца — руски... — обрнана се той към нас със същата грещка усмивка — Фелка и Танюшка.

Момчето с интерес почна да разглежда кафявите ни, чужди за него, бойни униформи. А момиченцето престана да плаче и се притисна до ръката на сержанта.

Сержантът пригладил разбърканите пухкави коси на детето. — Ех, каква си ти, Танюшка... красавица — наведе се той към малката и сякаш искаше да прикне смущението си. В гръдния му плътен баритон прозвучаха галюновни ноти. — Ще намерим майка ти... Не плачи...

Оказа се, че Фелка и Танюшка са двете от хиландите заграбени от хитлеристите руски деца. Заедно с майка им те били отвлечени от Украйна и докарани в Австрия. Преди да започнат боевете при Мур, хитлеристите отделили майката от децата ѝ. Изпратили я с руски жени и девойки да копае

окопи към Еренхаузен. А децата, заедно с голяма част от местните жители, натурили в една гора. Когато тази сутрин сержантът с взвода си проличвал гората от укрини се хитлеристи, намерили децата.

— Като две захвърлени котенца се бяха гушили в един храсталак — добави той. — Настрани от всички други жени и деца. И ако не ги бях намерил...

Едрият, развълнуван мъж не се доизказа. Въздъхна, сложи двете си силни ръце върху детските глави, сякаш и сега искаше да ги предпази от участта, която ги е застрашавала.

Тръгнахме петимата към площада. Пред нас от сводестия вход на една къща изхвърнаха трима български войници. И от други улици се повиха хора: войници, офицери — наши и съветски, австрийци — мъже, жени, деца. Те сякаш иззираха от къщите, дворовете, улчиците. И всички бързаха — оживени, възбуждени.

Нещо се бе случило. Но какво?

Затихахме и ние. Пред нас се люшката едрата фигура на светски сержант. Федка прикляше до него и се мъчеше да догони широките му, тежки крачки.

— Ей, хора, чакайте... Какво има? — извика сержантът, когато настигна войниците.

— Мир! Мир! — откликнаха си тримата — Берлин падна... Фашистите капитулираха...

Подкованите ни ботуши отново зачаткаха по разбитата улица.

Светският сержант остана за миг като арален в земята. Прокля да на челото си — сякаш още не можеше да проуме какво се бе случило. Сетне с поривисто движение, както бе притиснал Танюшка до гърдите си, прихвана главичката ѝ и лудо започна да я целува.

В кафявите му очи блесеше влага.

А към площада от всички страни се стичаха хора, една „ура“ — неудържимо, стихийно, победоносно...

Беше 9 май 1945 година.

Рисунок: Н. Буков

9 май — Ден на победата

П. В. КЕНИГ
Райсгазет е превзет

Стоотни километри и дълги, дълги месеци ни деляха от родната.

Когато тръгнахме на война, беше есен. Октомври се бе спуснал от Витоша и шеташе по посърналото вече Софийското поле. Той ни изпроводи и до границата. Оттам потънахме в южноруските мъгли и битките на македонския фронт. А след това — широката, заснежена Сремска земя и лютият бой при Виновици. В ледените декемврийски нощи преминахме при Илок и Батина, после лежахме в окопите край Драва, бихме се при Кемеш, седмични вървяхме по унгарската пуста, шурумувахме линията „Марит“ и стигнахме далече на Запад — на австрийска земя. След преминаването на Мур заехме в Радексбург. Тук, в тоя малко австрийски градче, спряхме — да отпалнем, да се организираме.

Пролетта отдавна бе дошла, а ние едва сега я забелязахме. Тя бе разлистала бръстевите в градищния парк, блесеше по сините хребети на Алпите, оглеждаше се във водата на Мур. През тия спешни дни ние се търпяхме по тежките камени улици на града, разглеждахме онези старинни къщи с островърху покриви и тесни прозорци, разкождахме се край брега на Мур и мечтаехме за домовете си.

И тая сутрин с поручик В. пак бяхме излезли на булевард край Мур. Седяхме на една пейка до брега и мъчаливо се наслаждавахме на хубавия пролетен ден. В подножието на Алпите излязоха малки хълма трептала в сребриста омава, двете крайбрежни кестени полухаха розовите си канделябри, а придошлите води на реката неспокойно се блъскаха в каменното хорто, издигаха бели гъсеници и бързаха към Изток — натам, където летяха и нашите мисли.

Беше една от тия светли и радостни пролетни утрини, когато човек забравя своите грижи и тревоги и простищо се радва, че живее.

— Знаеш ли какво се случи с мен? — наруши мъчаливото поручик В. — Миналата вечер свиря.

СТУДЕНТСКИЯТ ФЕСТИВАЛ

Няколко дни продължиха в Столичната галерия на студентската художествена самодейност. На сцената се редяха младежи от висшето учебно заведение в Русе, Варна, Пловдив, София.

Най-радостното в прегледа на музикалната самодейност беше, че хорчето не представляваха естрадни групи и агитки както през последните години. За естрадно пение имаше малки вокални групи, а хорчето изпълни много изискани и подредени програми, в които бяха застъпени предимно български автори — най-често старите песници — Добри Христов и Емануил Манолов. Така хорчето ни изустави се пръв път изоставените за известно време позиции на прочуто българско академично хоро пение.

Имаше и няколко струни и симфонични оркестри, които се представиха също много добре. Не беше лесно на комисията да определи първенците. Но безспорно първата награда заслужава любовта на народа към песента. Тази любов събира младежите в колектива, тя замества често квалификацията на ръководителите и печели златните медали на световните фестивали.

Една от танцовите групи

Снимка: СТ. КОЖУХАРОВ

Най-многобройни са индивидуалните изпълнители. Това са младежи, които подготвят и изпълняват програмите за всички тържества на факултетите. Богимил Алексиев, който изпълни „На гости у дявола“, Стойко Маринов — с басня от Радевски, и много други показаха с каква любов са се готвили за фестивала.

За танците може да се каже, което е казано при много други фестивали. Имаше тракийски, северняшки, добруджански, шопски, родопски и традиционни моравски танци с традиционна готвачка и бяла шапка и лъжица.

В залата, въпреки че тя беше напълнена до последния ред, имаше големи дори за единични крак. Иглата на хвърлянето, няма да падне на земята. Желанието да гледат са толкова много, че участниците стоят по коридорите. Всички са в пъстри национални носии. Я, тези пловдивчани какви дантели на гърдинци и краища на ризите имат? Това е родопска носия. Но защо са по чорани? Тези, които не са намерили място да насядат по стъбите и гардеробите, подкачат от крак на крак по димето. „Свързват ли варненци?“ — пита някой. „Хей, нека някой да им каже, че сме тук!“ — добавя друг. И защо ли толкова ги търсят? Те са дали на своите съперници леките си цървулки и затова са по чорани. Възможно ли е?

Само в наше време може да се случи това. Ето я солидарността, която нашите младежи на фестивала в Москва ще демонстрират. Тя се проявява тук в тези „древни“ неща, в другарските отношения.

ЛЕНА ВЕНЕВА

ПРОДЪЛЖАВАНЕ РАЗГОВОРА ЗА ПОСТАНОВКАТА НА „ХАМЛЕТ“

Един утвърден театър и един млад мегов режисьор дадох повод със своята постановка на „Хамлет“ за издръжлив разговор. По-хубаво за всички — и за театъра, и за неговите зрители. Защото оживеният спор за нещо е винаги по-интересен от оживеният спор за нищо.

Категоричността на някои мнения, изкуствената линия на общия знаменател на отиданите, под които едва ли би могло да се види зрящи от здрав смисъл, не може да не предизвика отношение, погледнато и от други страни, за резултата от неколкомесечните лутания, належащи проблематични и неспокойни мисли на художествения състав при Варненския народен театър и режисьора Венелин Цанков.

Всичко време по своему се среща с великата трагедия на драматурга от Стратфорд. И в това е скрит ключът на нейната непрестанна, вечна съвременност.

Всичко време е откривало своите мисли, своите възгледи, своята перспективност във вселената по-вече за латински принц.

И всяко време е търсило своите концепции, размисления, акценти. И своите изразни средства.

Оттам идват и различията. По страничните на хиляди тонове близо четири века разказват за трагичната участ на Хамлет, изтъкват най-противоречивите мисли, цитират много имена. От Бърбедж до Талма. И от Гюте до Белински. От Мочалов до Кирков, Качалов и Моисей.

Това е знаменита световна традиция, богата на мисли и широко на възгледи, която има най-голямото признание — признанието на епохата и поколенията.

И оттук позицията — Шекспир, винаги бил съвременник, би трябвало да бъде големият и основен критерий за всяка нова постановка.

Често при сценичното разработване на такива произведения, и режисьор, и изпълнители пристъпват с особено чувство на уплах и стремеж. Уплаха — да не станат неволно пленници на традиционализма (не традицията) и тривалността, и стремеж — да не станат жертви на модернизма.

Не може да има съмнение, че Варненският народен театър с постановката на „Хамлет“ е поискал да постигне това. Друг е въпрос за резултата.

„Хамлет“ на Варненския народен театър не разтваря до съдържание, той не потресва с дълбоки трагизми на ренесансовата личност Хамлет, в него отсъстват до голяма степен емоционалните полети на изпълнението.

Режисьорът Венелин Цанков поддържа своя спектакъл по друг аспект — предимно по линията на рационалния аспект. Той държи за пръв път на една аналитична мисъл — концентрирана, прецизна, търсена, която да бъде обяснена в своя изразителна и динамична театрална дръжка на актьорските приспособления. Той иска да накара зрителя повече да мисли, отколкото да чувства. Да диктува мислата със средствата, които му дава сцената.

И не случайно той именно записва намира отразението и в декоративното оформление, и в костюмите, в трактовката на образите и в мислените мизансцени. Това обаче решението даде повод и да се препотребят страницата думичка формализъм като прокобен знак на бездарност и невежество, макар че в случая грешките биха могли да се потърсят по други линии.

В началото на своя жесток век един велик утопист на име Томас Мор отрече отговорителността за действителност, сред която живя, с думите: „Целият свят е затвор“. По-късно той биде езекутиран като държавен изменник.

В първата година на следващия, 17 век, другият титан на мислата Шекспир изрече с устата на своя Хамлет: „Целият свят е затвор“. И принцип-хуманизмът загина от коварството на един крад и безчестното на времето си.

Това е голямото мото на трагедията. То висне като тъмен фон над събитията, в него се блискат тревожните размисли на Хамлет, злобствата на Клавдий, чистотата на Офелия.

Това са поискали да развратят Вен. Цанков и художникът Мих. Михайлов във външната, зрителната представа на декоративното оформление. И те го извършат едновременно в първите спираловидни стъпки на сцената. (В обратната част на стъпките, издето Полоний дава своите съвети — и двамата плашат дан на не него оправдало и трудно за сценично изпълнение разрешение). По такъв начин записва мисълта на своя проекция в два основни плана.

Зкъ остри... изнесен ту събрано, ту с остри прелъти. Едва научена външна линия — отражение на неспокойните вътрешни противоречивы мисли. И при завършек — артистът на авансцената, осветен, силен, намерил доказателството — „Писмата — ето с какво ще изпитам съвестта на краля“.

Или във финала на трагичната двубой, без изкуствено напрежение и афект, с една последователна трагична на мислата и дей-

Иван Кондов в ролята на Хамлет

Снимка: О. Гарабедян — Варна.

ствително, докато се достигне кумулативната развръзка и убийството на краля. И т. н.

По този повод, за театралността на сценичните средства, които е търсил и осъществил Венелин Цанков, могат да се споделат най-различни и противоречиви мисли, в които основа се срещнем отново спомнатия замисъл за примата на мислата.

Несподуката тук иде от другата. Активният мизансцен често не се покрива с истинската, артистична дълбочина на изпълнението и в такива моменти той остава като натрапен, извън кръга на верния органичен живот на сцената, макар неговата мисловна подкладка да се загата. Но да се твърди, че този маниер на разрешение е формалистичен не е основателно. Защото азбучна истина е, че там, където съществувало едно съдържание, една мисъл, една ли може да се говори за самоцел, формализъм и декаданс. Друг е въпросът дали върно или невярно е отразено, дали съвзвучно на нашата съвременност е разкрито съдържанието на творбата.

Така достигаме до другия проблем — за изцялото звучене на Варненската постановка на „Хамлет“.

Вен. Цанков е хвърлил всички сили над централния образ — по-искал е чрез Хамлет да отрази сложния живот на епохата с нейните падения и висоти. Режисьорът се е стремил (но не е довел докрай) да покаже един свят — тъмен, привидно строг, а всъщност пълен със съмнения, несигурност и вражда.

Сред това свят на феодализма мрачна и нечисти замисли, се движат неговият Хамлет (арт. Иван Кондов) — надраснал времето си и все пак останал негова роба. С мислещ, активен ум, който се долавя в присмехулато подтекста ирония към Полоний („Вие сте продават на рибата“) и в изпителния поглед на сарказъм към краля („Мисловка“); с някаква покровителствена благожелателност и доброта към Офелия („Иди в манастир! Защо да раждаш трепсници?“) и с интимно топло чувство към актьорите („Сцената е огаснала на живота“) и т. н. Приятел на Хорацио и Бернардо, но с подчертаното достойнство над тях. Без патетика и нагнута показност.

И над всичко — една доминираща линия на известен скептицизъм на неговия ум.

Хамлет на сцената действа като дете на епохата си — с феодализма отомствителност (убийството на Полоний) и ренесансовото настъпление да разсече трагичния възел на своята вяна. И той загива във финала на постановката — горд и упокоен. Но загива като самостийн сред непринятата студеница на коварния затвор — Дания (Англия).

Хамлет в постановката не подава щафетата на хуманизма на Хорацио! Той я задръква, заключва я в себе си и умира с нея.

Интересна е мисълта на Морозов именно за финала на трагедията: „Сег всички негови (на Хамлет — б. м.) врагове са унищожени. Но светът по старому е пълен с класови, роженарови, гилдисте-риновци, вояловици. Действителността по старому си остава жестока свят“. И тук дава светлинка дъх. Хамлет моли Хорацио „да разкаже неговата история“. Поглеждам на умиряния Хамлет като че ли е отпаднал към бъдещето. Хамлет не умира несмислено.

В постановката личната трагедия на Хамлет не прерства в голям, значителен, обществен проблем.

Ние скърбим за добрия, умния, човечния и благороден Хамлет — Иван Кондов, но не сме в състояние да възнегодим за неговата рамина съдър.

Постановката пътят на младостта на един ярък драматичен талант — Иван Кондов. Интелектуалната висота, вътрешната съсредоточеност, леко меланхоличната усмивка, съчетанието на сдържаността и силният темперамент пория — това лежи като активна основа в интерпретацията на артиста. Несъмнено Кондов трудно издържа огромното напрежение и темпо на образа. За това говори известната нервност, неовладяност и несигурност на места в изграждането на ролята.

На второ място може да се твърди, че крайният резултат от режисьорската работа над трагедията и артистичните най-отчетливо е намерил отражение в двама души — Вен. Цанков и Ив. Кондов.

Режисьор и главен изпълнител са останали солисти в представлението. И в това се крие другият съществен недостатък — липсата на строен ансамбъл на сцената. И още нещо. Липса на един стил на изпълнение, който да подчини всички образ на основното си изискване. Очевидно режисьорската мисъл е преминала трагичната, като е изсушила до голяма степен емоционалната тъкан на артистичната интерпретация. Безспорно един талантлив състав не е бил разпрелен и изпозван достатъчно добре. А на някои артисти просто не са им достигнали и възможности да понесат тежестта на Шекспировите образи и да ги разкрият в тяхната сложна многоплавателност.

Затова и общото въздействие на представлението е едностранчиво. ... Постановката на „Хамлет“ във Варненския народен театър показва кривулните в творчеството на един млад режисьор — неговото несъмнено дарование да вижда и да прави спектакъл с култура и съвременност — явно несподяните моменти и образи в изграждането на хармонично артистично представление.

Но важно е (макар и твърде претенциозно показано), че театралната младост на постановка желала да каже своя дума, своя оригинална мисъл и виждане. Че тази младост се стреми да бъде подута, по-отличаваща се в своето артистично оформяне. И ако има грешки — сериозни, значителни, те са плод на желанието за нещо по-хубаво. Грешки, които могат да бъдат поправени в бъдещия път на сцената.

Защото спокойната рутина никога не е за предпочитане пред неизбежните грешки на нещо ново, към което се стреми творческата мисъл и фантазия на художника.

Ние имаме богата съкровищница от прекрасни образи на тъй наречения гледък килим (чипровски, котелски и др.). За съжаление тези ценни образи поради немарливост или нехайство изчезват, често пъти дори ги виждаме наместо изтривалки през вихрият врати на домовете. Една голяма и изключително ценна сбирка поради престъпното безразличие на фактистките управници стана на пепел в опожарената от бомбардировки

НИКОЛАЙ ПАНУШЕВ

МИЛКА ПЕЙКОВА. Художничката Мария Пейкова с дъщеря си (Из Общата художествена изложба — 1957 г.)

ЗА КИЛИМАРСТВОТО И НАЛЕЖАЩИ ПРОБЛЕМИ ЗА НЕГОВОТО ПОДОБРЯВАНЕ

Нашето килимарство има вековни традиции и не е било пресилено, ако кажем, че историята на българския килим е стара колкото историята на нашия народ. Даровитата българка е тъкала за своя дом чудно хубави черги, прекривки, покривки, възли и други тъкани, безала е редки по своето разнообразие и художествено шевиче. В богато оцветената черта постепенно се явяват и декоративни, цветни мотиви, които последователно се оформяват в чисто килимни композиции.

Ние имаме богата съкровищница от прекрасни образи на тъй наречения гледък килим (чипровски, котелски и др.). За съжаление тези ценни образи поради немарливост или нехайство изчезват, често пъти дори ги виждаме наместо изтривалки през вихрият врати на домовете. Една голяма и изключително ценна сбирка поради престъпното безразличие на фактистките управници стана на пепел в опожарената от бомбардировки

те паянтова сграда на Етнографския музей. Но най-голямо и престъпно разхищение на това неосценимо национално богатство вършеха бившите едри търговци и спекуланти. Те събираха стари оригинални килими, продаваха ги на наши и чужди антиквари, а за сметка на родината ни културна пълнежа дълбоковете си. Така едно богато наследство остана до голяма степен неизвестно и непрочуено.

В годините неоспорено до Девети септември нашето килимарство поради войната преживя дълбока криза и упадък както в икономическо, така и в художествено отношение — то беше напълно дезорганизирано. През последните години производството на чипровски килими се увеличи с около 35%, а на котелските и персийските — двойно.

Не може да не ни радва непрекъснатото разрастване на килимарството, но това състояние не трябва да ни задоволява, ако наред с него не видим и художествено подобряване и разцфтяване.

Хубавият стар, истински народен килим е обелизчен и страшен да изгуби. От гледна точка на истински народни форми, оригиналност и самобитност на килимарството производството се намира в лошо състояние. В миналото бившите едри производители и търговци-инвестори виехوا у нас банални образци от авестийски, европейски, азиатски, килими украса и др., които усвоиха като модели в килимарските работилници. Резултатът беше поразително глупав за по-голямата част от килимарското производство, което се увеличи по тази „модерна“ орнаментика. Поражението от това нашествие се почувствува най-много в нашия стар, оригинален котелски килим с неговите цъловати червени, зелени и сини мотиви, от които почти помен не е останал. Голяма част от котелските килими се тъкат, ако не по спомнатите европейски шаблони, то по орнаментиката на персийския килим и при това не винаги по издржани в художествено отношение образци. А тъй като котелският килим е толкова битово-оригинален, толкова домашно-интимен, толкова възрожденски.

Не е по-добро положението и с производството на другия наш народен килим — чипровски, където все още има примесителност в традицията и понякога на пазара се явяват напълно издржани по мотиви, композиция и колорит нашенски образци. Обаче и тук личи известно отслабване от националните форми и упадък на добрия народен вкус. Издржани са се донякъде чужди образци (кавказки и др.), които сами по себе си може да са хубави, но не са нашески, български. Не винаги се произвеждат най-хубавите традиционни образци.

ри бодливостта на прежите за тъкане на чипровски килими не се следва прекрасната българска цветна гама на старите килими. Бонте в повечето случаи са неоригинални. Не на шеста производствениците казват, че в някои случаи се употребяват и бонте за яйца. А трайните и качествени бонте са едно от най-важните условия за добрия вид и дълголетие на килима.

Основен недостатък в производ-

От ЙОРДАН БАРОВ художник

вото на чипровските килими е безинтересният асортимент от модели. Пет-шест модела се повтарят десетки години и работничките казват, че еднико добре могат да тъкат и със затворени очи. Повикът за богат асортимент в многообразната родна промишленост едновременно кажи и за това прекрасна и ценно национално производство.

Друго, което стои въпросът за производството у нас на тъй наречения вързан тип — персийски килим. Тук също можем да кажем, че имаме авестийски постижения. Техническото изпълнение на тези килими стои на еднико равнище дори с най-известните и с голяма традиция килими, работени в Персия. А в някои отношения (например бодливостта на материалите в коприви индигови бонте и по точното изпълнение на моделите на килими са по-добри от персийските. Това безспорно се дължи на по-доброто техническо равнище и по-високата култура на нашите тъкачки. Днес нашите персийски килими се ползват с добро име на международния пазар и намират добър пласмент.

Една наша културно-стопанска изложба в Брюксел бе посветена от труда познания на персийските килими, между които бе и посланият на Иран. Те еднодушно дадоха високо компетентна положителна оценка на изложените килими както в техническо, така и в тоново отношение. Но и тук както на изложбите в Москва, Лондон и Лайпциг ни залява едни и същи въпрос — защо не използваме в производството на килими национална, българска орнаментика, а копираме изключително ориенталско-персийска. Някъде даже направо ни казват, че това е персийско производство.

а се въведи наша национална орнаментика във външния (персийски) килим — е колкото наложително, толкова и изгодно. Преди всичко трябва да се преодолее изкованата традиция на персийските килими.

Ние имаме богато, неистощимо наследство от народното ни творчество и ако се заробим от него и системно, резултатите ще бъдат положителни. Защо например наред с произвеждането у нас персийски килими „Тибро“, „Кирман“, „Испан“ или „Испан Бола“ не въведем и килим, чиито главен елемент да бъде световноизвестната българска роза, умело съчетана с националната орнаментика, и да го наречем с българско име „Розова долина“? Така килим би станал скоро известен, както са известни килимите с персийски названия. За честта на нашата художествена промишленост и на социалистическата ни родина това е крайно наложително.

Произвежданите впоследствие у нас с машинна техника жарковарни килими от възобновена вяла поради достъпните си цени се търсят много на пазара. Обаме чуваме, нехудожествени, съвсем безлични мотиви ги правят в повечето случаи троци. Въпросът за пренасян на орнаментални композиции и мотиви от една техника на друга има най-актуално значение.

челние именно за жарковарни килими, които при уважаване на нашите научни институти и художници може да получат национален облик и да станат достъпни, едни народен килим за домовете и учрежденията.

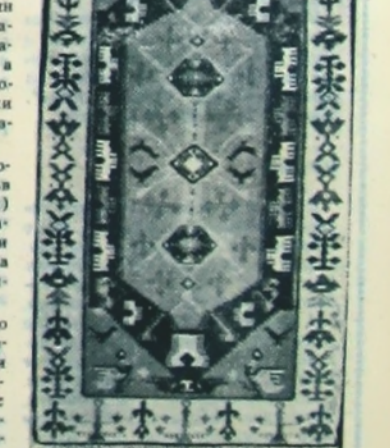
Трябва да отбележим също, че цялото наше килимарство в художествено отношение е изоставено изключително на силите и скъпията на самите производители. А то е важен отрасъл в нашата промишленост и търпи сериозна криза.

Затова отговорните институти трябва да потърсят час по-скоро помощта на българските художници, които не само с компетентност и вкус, но и с любов ще се заемат с тази работа. Изникла обаче въпросът как и по какъв начин да се пристъпи към ползуването на елементи от старите български килими. Ясно е, че това използване не трябва да се сведе до грубо копиране, до механично пренасяне, а да разкрие до оригинално творческо претворяване.

Примерът на народната килимарна в това направление е поучителен. Тя е търсила и черпала сюжети от обикновената среда, която е пресъздавала с майсторско учеление.

ака и днес художникът килимар трябва да схваща своята творческа задача. Покрай ползуването на старото наследство той трябва да потърси и нова, съвременна тематика, която му е близка и го въълнява. Пред него също така стои задачата новият килим да отговаря на днешната жилищна архитектура с нейните опростени форми — гладки стени и тавапи, семпли мебели и др. По композиция и цветна гама килимът трябва да съответства на съвременното жилище.

Нашето килимарство се нуждае от научно-художествено подпомагане. Това могат да направят само художническите институти. Време е Висшият институт за изобразителна изкуства „Николай Павлович“ да разшири и подобри работата на факултета за приложни изкуства, който засега

Чипровски килим от втората половина на 19 век

няма ателиета за текстил, килимарство, металобработване и др.

През декември 1955 год. по инициатива на Института за изобразителна изкуства при БАН бе свикана международна конференция по килимарство, на която се разгледаха всички проблеми и се взеха добри решения, но и досега все още нищо не е направено, да се по подобряването на килимарството.

Докога ръководителите на килимарските предприятия и по-специално Министерството на промишлеността ще продължават да се отнасят с безразличие към този жизнено важен за народното стопанство въпрос?

Главен редактор: АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ
Редакционна колеция: ТЕНЮ СТОЯНОВ (зам. гл. редактор),
ВАЛЕРИ ПЕТРОВ, ВЪРБАН СТАМАТОВ, ГЕОРГИ ДИМИТРОВ,
ВЯРА БЛАГОЕВА.